

El Diacrític | | Actualitzat el 20/11/2023 a les 08:51

Joguines disfressades d'integració

Article de Clara Macaya a partir de l'anàlisi de fins a quin punt les joguines, i més específicament les nines i ninos, inclouen perfils inclusius i, per tant, representatius de la majoria de població | «Els infants acaben jugant amb joguines disfressades d'integració. Probablement estan caminant cap a poder esdevenir integradores, en alguns casos ho comencen a esdevenir, i encara amb un llarg camí al davant, puguin acabar sent inclusives»

Una Barbie negra al costat d'una de perfil més clàssic

Davant l'anunci de la nova nina marca Barbie, amb síndrome de Down, em pregunto fins a quin punt aquestes marques de joguines, estan esdevenint integradores o si només és una disfressa. Pel que de moment ha sortit als mitjans de comunicació com al programa InfoK del canal SX3, de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, aquesta nova nina s'ha construït amb la cara més arrodonada, les orelles més petites, és baixeta i té els ulls ametllats. Sumant-se a la col·lecció sota el títol «Fashionistas», sovint acompanyada del missatge «for everyone» «per tothom», amb nines i ninos amb cadira de rodes o diferents tonalitats de pell.

Això, i el fet que s'acosti la campanya de Nadal, en la qual des dels mitjans de comunicació, així com grans empreses i cadenes publicitàries hagin començat o comencin d'aquí a poc temps a bombejar-nos d'informació per a la compra de joguines per als més petits. I comencin a fer pensar a aquests amb un esdeveniment que podria esdevenir d'intercanvi, tot el contrari, com a punt màxim de negoci i capitalisme ferotge disfressat de *necessitat*. Tot plegat m'ha fet iniciar una recerca respecte a les informacions i les existències de joguines integradores i a quina distància estan de poder esdevenir inclusives.

En una d'aquestes, he llegit en un article del 2014, de Sònia Mañé juntament amb Toni Barda i una notícia d'Adolescents Cat, en els quals s'esmenta que «Nickolay Lamn, cansat de veure que les Barbies tenien un cos molt allunyat de la realitat, va fer un estudi per saber quines són les mides més habituals d'una noia de dinou anys. A partir d'aquí en va fer una nova Barbie, la Lammily». Podem observar que en cap d'aquestes nines hi ha una diversitat de cossos representatius de la societat existent, i que aquesta, que esdevé més integradora, només està disponible via internet.

D'altra banda, la Christie O'Neil va ser el primer personatge afroamericà representat amb nina. Representava una amiga de la Barbie, i va començar a ser comercialitzada l'any 1968, fins a l'any 2015. Relacionada com a parella de l'Steven un nino considerat americà, representat com a corpulent, i sovint amb el pit al descobert, el qual considero que estereotipa els cossos d'homes. Així com que a posteriori, amb comptagotes s'han anat introduint nous personatges suposadament «per a tothom». L'any 2017, es va posar a la venda una nina amb hijab i posteriorment es va batejar una nova col·lecció sota el nom «Fashionistas», que incorporava nines amb pròtesis, posades a la venda la tardor de l'any 2019.

Uns clicks de Playmobil simulant el transport d'una persona amb discapacitat

Totes aquestes nines, sota una marca que relaciona els colors amb els rols de gènere, per tant, influeix en els prejudicis que poden anar construint els infants. Tal com podem observar en les estanteries, on regna el color rosa o el lila en joguines amb imatges de nenes jugant, així com amb blau o negre, les estanteries amb joguines representades per imatges de nens jugant.

Un altre dels casos que ens trobem és en la joguina Baby Born, que només disposa d'una varietat en les tonalitats de pell en versió femenina, i que l'acostaria a esdevenir una joguina més igualitària. Però aquest valor queda totalment trencat per l'ús de colors per la distinció de gènere, els quals promouen valors patriarcals, la inexistència d'un infant masculí o sense assignació de

gènere en varietat de tons de pell, etc.

Seguint en la línia, passaríem a parlar de joguines que abasten un rang d'edat més gran com poden ser les marques Playmobil, Lego, etc. Sovint, però, em trobo que esdevenen representacions de privilegis. És a dir, una persona que sovint només afecta una de les discriminacions i fins i tot sota un espai de privilegi, ja que aquest no utilitzava la cadira de rodes a causa d'una malaltia, accident de trànsit, sinó per a només una recuperació hospitalària. Però no hi ha representacions d'altres diversitats com la diversitat sensorial; ja sigui auditiva, visual, etc.

En joguines que representen tasques domèstiques com la cuina, joguines de neteja, en jocs per les piscines, sovint apareixen sexualitzacions, amb imatges de nenes en les caixes de joguines de cuina i de nens en joguines de cotxes i altres automòbils.

Malgrat tot, aquestes acostumen a tenir una mica més de varietat, començant per la diversitat d'òrgens. Fins i tot malgrat poder fer canvis en aquest en pic obres la caixa de joguines i fer intercanvi d'elements com poden ser el color de cabells la col·locació en una cadira de rodes, sovint van batejats sota títols poc inclusius.

D'altra banda, hi trobem els jocs de taula, amb representacions escrites o de pictogrames. I poden ser més adaptats a les necessitats de cada infant, a través de la imaginació que es pot desplegar i l'ús de les cartes en diferents contextos.

M'he desplaçat a diferents botigues de joguines per comprovar si les existències d'aquestes joguines esmentades anteriorment, es reposen entre les estanteries o no i en molt poques ocasions n'he trobat algun exemplar d'aquests. I quan ho he fet ha sigut sols una joguina que disposava d'un personatge en cadira de rodes femení, blanca i amb els cabells morens i rossos, sense tenir-ne, o tenint-ne gairebé existències nul·les. De tota manera aquest encara esdevé un percentatge molt baix, per la qual cosa considero que acaba sent de nou una disfressa.

Conjunt de nines Barbie, amb majoria de perfils de dona jove, prima, rossa i occidental

Per això, crec que és imprescindible que ens plantejem des de quin lloc, i amb quines eines, els infants desenvolupen el joc simbòlic. Ja que ens trobem encara amb una falta de representació de la diversitat de cossos, com per exemple els cossos de persones amb trastorns alimentaris, l'ús d'indumentàries no hipersexualitzades, que acostarien les joguines a una representació més acostada a la realitat de la societat.

Al mateix temps, que trencar amb els cànons de bellesa imposats, com els cossos primos, cabells llargs en el cas de les dones, curts els homes, el gènere entès patriarcalment? Aquest canvi es pot dur a terme a través de jocs que siguin modelables i que disposin de diversitat i una representació més àmplia. Que continuem amb aquests cànons fa que els infants acabin jugant amb joguines disfressades d'integració. Probablement, aquestes estan caminant cap a poder esdevenir integradores, en alguns casos ho comencen a esdevenir, i encara amb un llarg camí al davant, puguin acabar sent inclusives.

La compra compulsiva d'aquestes joguines no acompanya als infants cap a un aprenentatge, i el valor que podria tenir el joc, com la cooperació o el desplegament d'habilitats socials, tot això es perd completament. Provoca una despesa econòmica i material molt elevada, que fomenta la despesa de tones de plàstic, ja que moltes d'aquestes estan embolcallades per aquests. Al mateix temps que agreuja les desigualtats, pel fet que no tothom hi pot accedir, sigui per falta de recursos o de sentiment d'identificació. Tots l'esmentat idealitza les diversitats i les estigmatitza també sota uns cànons de bellesa, seguint uns estereotips marcats.